

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קטו:

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה רלו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

קטו: ליקוטי

תורה אור
בראשית וישב לו (ו) והנה
אָתְנָנוּ מְאֻלָּמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ
הַיָּדָה וְהֵנָּה קָמָה אֶלְפִתִּי וְגַם
נִצְבָּה וְהֵנָּה תִּסְבְּיָה אֶלְפִתִּים
וּתְשַׁמְתִּיךָ לְאֶלְפִתִּי:
תורה רלה
הושע ט (י) בְּעֵינַיִם בְּמִדְבָּר
מְצֵאתִי יִשְׂרָאֵל כְּבַמְדֵּינָה
בְּתֵאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָה רְאִיתִי
אֲבוֹתַיִם הֵקֵה בְּאוֹ בְּעַל
פְּעוֹר וְיָגוּרוּ לְבִשְׁתִּי וְיִהְיוּ
שְׂקֻצִים כְּאַתְנָנִים:
תורה רלו
בראשית ויצא כט (ח) וַתֵּרָר
עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר עֲתָה
הַפַּעַם יִלְדָה אִישִׁי אֵלַי כִּי
יִלְדָתִי לוֹ שְׁלֵשָׁה בָנִים עַל כֵּן
קָרָא שְׁמוֹ לְוִי:
תהילים קט (קס) שָׁרִים
רְנְפוּנֵי חֲנָם וּמְדַבְּרֵיךָ
וּלְמִדְבָּרֶיךָ פֶּחַד לֵבִי:
תורה רלט
תהילים קכב (ח) לְמַעַן אֲחִי
וְרֵצִי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ:
וְיִקְרָא קְרוֹשִׁים ט (יח) לֹא
תִסַּח וְלֹא תִסַּח אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ
וְאַהֲבָתְךָ לְרֵעֶךָ כִּמְדוּד אֲנִי
יְהוָה:
תהילים קכ (ו) אֲנִי שְׁלוֹם
וְכִי אֲדַבֵּר הִקְדֵּה לְפִלְקֶיךָ:
עמוס ד (יג) כִּי הֵנָּה יוֹצֵר
הַרִים וּבְרָא רֵת וּמַגִּיד לְאָדָם
מִה שְׁחָ עֹשֶׂה שְׁחֵר עֵשֶׂה
וְדָרָךְ עַל גְּפְתֵי אֲרִיץ וְיִהְיֶה
אֲלֵתֵי צִבְאוֹת שְׁמוֹ:
תהילים לט (ד) חֵם לְבִי
בְּקִרְבִּי בְּהִגַּיִי תִבְעַר אֵשׁ
בְּדַבְּרֵי בְּלִשְׁוֹנִי:

מלכין, וזה שנאמר ביוסף [א] והנה קמה אלומתי [ב]:

רלה [ג] דע שמי שהולך ונחלק ונפול, ואזי העולם שוחקין ממנו, והוא מתבייש מזה, זה בא על ידי שפגם בשמחת יו"ט.

כי יו"ט נקרא רגל, וגם נקרא מועד, וע"י שפגם בשמחת יו"ט, נעשה מזה רגל מועד, ע"כ רגלו מועדה ונפל. וזה השחוק ששוחקין, הוא בחי' השמחות נפולות מפגם השמחת יו"ט. וע"כ מתבייש, כי ע"א נקרא בושת (הושע ט [ד]), והמבזה את המועדות כאלו עובד עכו"ם (פסחים קיח) ע"כ באה עליו בושת. ולפעמים הוא לו לכפרה, ולפעמים אין נתכפר לו בזה רק כדי להזכירו שישוב:

רלו [ה] מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות כראוי, עי"ז זוכה שיעלה לגדולה לסוף ימיו, וכל מה שנחשב לגדולה באותו הדור, הוא עולה לגדולה זו, כגון כדור הזה שעיקר הגדולה והכבוד הוא כשמוחזיקין אותו לצדיק מפורסם, אזי זוכה שיתקבל בסוף ימיו למפורסם גדול, אף שבאמת אינו כן, רק שהוא איש כשר פשוט: ונותנין לו שכרו קודם שיוצא מן העולם [ו] ואח"כ וכו':

רלו [ז] עיקר הניגון והכלי שיר הביא לוי לעולם, כמובא בזהר (שמות ד' יט ע"א) שעיקר הניגון מסמרא דליוואי, וזה שאמרה לאה הפעם ילדה אישי אלי [ח]. שעתה הפעם שנולד לוי שעל ידו בא בחי' הניגון וכלי שיר לעולם הפעם ילדה אישי אלי בודאי. כי התחברות שני דברים הוא ע"י ניגון וכלי שיר, והבן [ט]. וזה בחי' כלי זמר שמנגנין על התונה: שרים רפוני הנם [י] ר"ת רחש [יא]: (זה הענין הם דברי צחות שאמר על עצמו, שהיו נוהגין ליתן לו רחש [יב] המגיע להרב. ופ"א עמדנו לפניו בעת שהי' התונה בעיר, ואמר אז ענין הנ"ל מענין כלי זמר שמנגנין על התונה כנ"ל. וכי כן היה דרכו בקודש, שע"פ רוב היה אומר תורה מעין מה שהיה נעשה ונדבר אז באותה העת כאשר יתבאר מזה במ"א [יג]). ואז היו משיחים לפניו מענין רחש המגיע לו. ענה ואמר בודאי מגיע לי רחש, שרים רפוני הנם:

רלה [יד] כששני אנשים מחולקים ביניהם על איזה ענין, וכשיבוא השלישי אף שאינו יודע כלל מענינם, אזי יסכים עם אחד יותר מעם הכיר, זה מחמת שהאחד סמוך לשרשו יותר מחבירו. כי בודאי א"א שיהיו שוים לו כאחד, כי אין שני אנשים שווין, וא"כ כ"בודאי אחד סמוך לו יותר, ומזה בא שהוא מסכים עם זה, והבן:

רלט [טו] על ידי מחלוקת אי אפשר לדבר [טז], כי עיקר הדיבור הוא משלום [יז], כמ"ש (תהלים קכב) אדברה נא שלום. וע"כ צריך כל אחד קודם התפלה לקבל על עצמו מצות עשה ואהבת לרעך כמוך [יח], כדי שע"י שיש אהבה ושלום, עי"ז יוכל לדבר בתפלה. אבל כשאין שלום ויש מחלוקת, א"א לדבר. וע"כ אפי' אם אחד רוצה שלום, רק שהם חולקין עליו, עכ"ז אין השלום בשלימות על כן א"א לדבר ולהתפלל אף

מוהר"ן

רלה רלו רלה רלט רמ

שהוא איש שלום, מאחר שהם חולקין עליו. וזה שאמר דוד העי"ה [שם קב) אני שלום, כי אני איש שלום ומצידי היה שלום עם כולם, ועכ"ז וכי אדבר, המה למלחמה, היינו שאף שאני שלום, עם כל זה א"א לדבר מחמת המלחמה והמחלוקת שהם חולקין עלי כנ"ל: והנה כל הדיבורים הם משלום כנ"ל, וע"כ מי שהוא בבחי' שלום, יכול לידע כל הדיבורים של כל העולם, כמו הקב"ה שנקרא שלום [יט], שהוא יודע כל הדיבורים של כל העולם, כ"ש (עמוס ד) ומגיד לאדם מה שיחו, כי כל הדיבורים באים משלום כנ"ל. וזה אותיות שלום ר"ת ומגיד לאדם מה שיחו:

כל הדיבורים באים מחמימות, ומי שיש בו החימות הרבה מדבר הרבה [כ], וכן מי שנתקרב ואין בו החימות, אין יכול לדבר, כי הדיבור הוא מחמימות [כא], כמ"ש (תהלים לט) חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני, והוא שלהובא דנורא [כב] וכו':

רמ [כג] כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת, וע"כ כשמקורב להצדיק האמת, יוכל לקבל בקל את מה שצריך לו, הן עשירות או בנים, אבל כשהוא רחוק מהצדיק אזי בא לו בקושי גדול, כי כ"א מקבל עשירות או בנים לפי המול שלו [כד], והמול מקבל ההשפעה מהצדיק, כי משם באים כל ההשפעות, וע"כ כשהוא רחוק מהצדיק, אזי המול צריך לעשות לו כח גדול, כדי לקבל ההשפעה מהצדיק. מחמת שהוא רחוק ממנו. וע"כ נמצא בזה חילוקים רבים. לפעמים מגיע לאדם עשירות והוא מת מזה, ונשאר העשירות ליורשין, ולפעמים הוא מת עי"ז שמקבל עשירות וגם אוכד את העשירות, וכן חילוקים רבים. והוא כמו למשל כשאחד רוצה להגביה משא כבד, והוא מכנים כל כחו להגביה המשא מחמת שכבדה מאוד, ולפעמים מגביה המשא, אבל מחמת גודל הכח שהכנים בזה נעקרו ונתלשו מעיו בקרבו עד שמת מחמת זה, אבל יכול להיות שאעפ"כ נשאר המשא בידו. ולפעמים מחמת שנתלש בקרבו נפל גם המשא מידו. נמצא שזה מת מחמת שהגביה המשא וגם המשא לא נשאר אצלו אפי' לבניו. כמו כן בהנ"ל, מחמת שהמול צריך לעשות לו כח גדול כדי לקבל מהצדיק ההשפעה, מחמת שהוא רחוק ממנו, מחמת זה יכול להיות כמה חילוקים כנ"ל. אבל המקורב להצדיק, אזי אין המול צריך לעשות לו כח, מחמת שהוא קרוב אצלו: אבל עכ"ז, לפעמים יכול להיות שאדם יתקרב להצדיק האמת, ועי"ז אוכד העשירות. דע כי זה מחמת שהוא רואה דבר יקר גבוה מאוד, ואע"פ דאיהו לא חזי מוליה חזי (מגילה ג), ומחמת שהמול רואה דבר יקר ונעלה מאד, עי"ז משליך העשירות מאצלו, כמו מי שנושא משא של נחושת, ורואה זהב ואבנים טובות ויקרים, אזי משליך הכל ורץ והומץ את הדברים היקרים, כמו כן מחמת שנתקרב ורואה יקר מפי

כ" * ויקרא יט. ופעי"ח שער עולם העשיה סוף פ"א. ושער הכוונות תחילת דרוש ברבת השחר ד"ה קודם שהאדם יסדר תפלתו. ושער הגלגולים סוף הקדמה לת"ה גם הוזהר מורי.
כ"א בדפ"ר - המעשה, בתקפא - העי"ה, ומתורלו - המעשה
כ"ב שבת י:
כ"ג לפני הקב"ה (קיצור לק"מ)
כ"ד עיין לקמן תורה סוף תורה מט תנינא
כ"ה לשון זה נמצא בזהר ויצא קנד: בסתרי תורה שם. (עי"ש נמפס"ס ונלאה שסאל התמימות שמהכלת המלכות פה מנינה לינא ועי"ש)
כ"ו לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
כ"ז מועד קטן כח, וזהר וישב קפא. בני חיי ומזונא לא בזכותא תליא מלתא אלא בזכותא תליא מלתא. ובוהר שמות ו. וזהר רע"מ פנחס רטו: ועיין ספר הליקוטה (להאריז"ל) - ריש פרשת תולדות מתורלו - מאד
כ"ח * תהלים קיט [קסא]
כ"ט עיין בן יהוידע שבת פז: בשם שערי ג"ע שהוא שם קדוש מועיל לזכירה ולגרש החיצונים ע"ש
ל כל ענין הרחש ומה שבסוגריים הוסיף מוהר"ת בתקפא וצ"ע שפתח סוגריים ולא סגר אותם ונראה שצריך לסגורם בסוף המאמר.
ל"ו רח"ש ר"ת רב חזן שוחט שמנהג קהילות ישראל להחזיקים
ל"ז עיין שחתת הר"ן קנא וה"מ תיג וימי מוהר"ב"ת ח"א אות ה', ואת כו (ד"ה אה"כ נסעתי למאהלוב, ואת לט (ד"ה בתוך כך הלכתי, ואת מ' ועוד)
ל"ח לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
ל"ט מתורלו - בודאי
מ" לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
מ"א דבורים קדושה (קיצור לק"מ)
מ"ב עיין תורה נו אות ח'

* בראשית לו
כ" עי"ש ליקוט רפובני בשם פ"י רלב"ק על ע"מ. (הוא פירוש "יואל משה" על עשרה מאמרות חיקור הדין ח"ד פ"יו סק"ג ועי"ש עוד)
כ"א לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
כ"ב בלוח טעויות תקפא בסוף ח"א ציין שיש כאן טעות וכתוב שמהת (ולא כתב שחוקן בחלק מהטעמים) ובתקפא גיטין שחוקן, ובברגר ואוצר נראה טעות לא בברור.
כ"ג עי"ש פרי"ש סוף ל'
כ"ד לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
כ"ה עיין ספר חסידים סימן פד
כ"ו לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו
כ"ז בראשית כט
כ"ח כותשט - בודאי
כ"ט עיין לק"ה ק"ש ד' יא, פ"ר ג' מאמצע אות כז ושיחת הר"ן רעג

בס"ד

מאמר עיקר הניגון

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

עיקר הניגון והכלי שיר הביא לוי לעולם, דהיינו ניגון שמושך את הלב, ועל כן בהולדתו אמרה לאה עתה ילוח אישי אלי. אע"פ שחכמת הניגון כבר היתה בעולם כמ"ש שיוכל בן למך הוא אבי כל תופס כינור ועוגב, אלא שהוא ניגן למשור בני אדם לתאוות ועבודה זרה, כמבואר במפרשים. ורק בהולדת לוי בן יעקב התחדש עניין ניגון עליון וגבוה מאד מאורות הכתר המתלבש בחכמת הניגון הישן ומושך לקדושה לדביקות בהקב"ה, ניגון שעל ידו בונים את בנין מלכות הקדושה.

שיחות

אמר העולם לא טעמו אותי בלום עדין. אלו היו שומעין רק תורה אחת שאני אומר עם הניגון והרקוד שלה, היו כלם בטלים בבטול גמור. הינו כל העולם פלו אפלו חיות ועשבים וכל מה שיש בעולם, הכל היו מתבטלין בכלות הנפש מגדל עצם התענוג המפלא והמפלא מאד מאד:

ואפשר להבינו פי מי שהוא יודע ניגון ורקוד, הנה מי שמנגן מטבע הניגון שנמשך נפש השומע אחר הניגון ומתבטל בכלות הנפש אחר תנועות הניגון כפי כל תנועה ותנועה של הניגון כפי מה שיש פח לאותה התנועה לשבר ולעורר הנפש להמשיכה אחריה. מכל שכן מי שיכול לרקוד שיהיה הרקוד מכון ממש כפי תנועת הניגון. פי יש תנועות בכל איבר ואיבר ששיף לתנועות הניגון, שאצל זאת התנועה צריכין לנענע בראשו או לכפל עצמו, וכיצא בשאר איברים וברגלים שצריכין לעשות תנועה בגופו וברגליו כפי תנועות הניגון מכון ממש: ובפרט מי שמנגן ניגון עם דבורים, ושיר שמסדר שיר ודבורים עם תנועת הניגון, שהשיר והדבורים שיכים בכון גדול להנגון שמשקל השיר מכון ממש כפי נעימות הניגון, וגם הרקוד מכון ממש כפי נעימות הניגון ומשקל השיר פי פלו אחד, כשזוכין לשמע ניגון כזה עם שיר ודבורים ועם רקוד כזה שכלם שיכים זה לזה בכון גדול ממש, פי הדבורים דהיינו השיר והניגון והרקוד פלו אחד ממש, כשזוכין לשמע זאת, אזי מתבטלים ממש בכלות הנפש מגדל עצם התענוג המפלא:

וזהו התענוג הגדול מפל התענוגים ואין תענוג גדול מזה, ומי שלא טעם זאת אינו יודע כלל מתענוג. אשרי עין ראתה זאת, פי גם בעולם הבא אין הכל זוכין לשמע ולראות זאת רק מי שטרח בערב שבת וכו'. ואלו העומדים סביבו אין יכולין ויודעין מה לעשות, רק יש להם כלות הנפש והשתוקקות נפלא מעצם התענוג, והוא עומד באמצע ועושה כנ"ל, (והבן הענין היטב פי אי אפשר לבאר זאת בכתב. ומי שהוא יודע ניגון ורקוד יוכל לשמע מעט בלבו עצם נעימות ענג והשתוקקות הנ"ל בכלות הנפש ממש עד שמתבטלים לגמרי והבן):

גם כל מי שסמוך ומקרב יותר נעשה אצלו כל התנועות ממילא, כנראה בחוש במשל הנ"ל שמי שסמוך יותר אל הניגון והרקוד ומבין ביותר, נעשין אצלו ממילא כל התנועות של הניגון והרקוד מתחמת גדל התענוג. כנראה בחוש שכשאדם שומע ניגון ורקודים מתחמת התענוג שנמשך אחר הניגון הוא עושה אחריו גם בן אותן התנועות והוא מנגן ומרקד גם בן קצת פי נעשה אצלו ממילא תנועות הניגון והרקוד. כמו בן כשמוקרב יותר אל הקדשה, כל מה שסמוך יותר אל התורה והניגון והרקוד נעשה גם בן אצלו התנועות של כל הנ"ל של הקדשה ממילא. כל זה שמעתי בעצמי:

ובלשון אשכנז שמעתי שאמר בזה הלשון, (זיי זאלן מיי הערן איין תורה מיט דעם ניגון אין מיט איין טאנץ וואלט די גאנצע וועלט אויס גיגאנגען) ואלו היו שומעין רק תורה אחת שאני אומר עם הניגון והרקוד שלה היו כל העולם פלו מתבטלין בכלות הנפש וחרו ושאל (וואס האב איך גיזאגט?) [מה אמרתי?] והשיב לו הרב רבי נתן זכרוננו לברכה שאמר ככל הנ"ל ואמר לו רבנו זכרוננו לברכה (וואס מיינסטו?) [מה אתה סובר] אפלו חיות ועשבים וכו' ככל הנזכר לעיל: (חיי מוהר"ן אות שמ. מעלת תורתו אות א)

ליקוטי הלכות

ח"מ אבידה ומציאה ג' יד – על ידי פח הצדקה של אברהם שהמשיך יצחק לתוף הלב וכו', שנה עקר שלמות שבירת תאות ממון עד שהפך חמימות הלב לשמחה ונגון ושיר, דהיינו שלא יהיה בלבו שום חמימות דסטרא אחרא שהוא תאות ממון, שהוא כלל הכלי העולם רק שיתחמם לבו לה' יתברך להודות ולהלל אותו יתברך בשיר ונגון וכו', שהוא בחינת חדוה דנגונא דלויאי כנ"ל, שזהו גם בן בחינת קריאה, בחינת הודו לה' קראו בשמו, פי כל הנגונים והשירות הם בחינת קריאה שהוא בחינת קול, בחינת המשכה, פי על ידי

הקריאה שקוראין את חברו נמשך ובא אליו ואחר כך מדבר עמו, שָׁהוּ בחינת שיר ונגון שעל ידי זה קוראין וממשיכים אותו יתברך אלינו ואחר כך אנו מדברים לפניו כל צרכינו, פי עקר ההמשכה והחבור הוא על ידי בחינת נגון שהוא סטרא רלויה בבחינת הפעם ולוה אישי וכו', כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה במקום אחר. וזה בחינת מה שאומרים פסוקי דזמרה קדם התפלה, פי על ידי נגון וזמרה קוראין וממשיכין אותו יתברך אלינו ואחר כך יכולים להתפלל לפניו כל צרכינו וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה, לעולם וסדר אדם שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך יתפלל, וכל השבחים הם בבחינת זמירות ונגונים של הלויים שעוסקים בשירות ותשבחות של דוד המלך עליו השלום, שהם בחינת עשרה מיני נגינה. ועל פן נגונא דליזאי הוא בחינת קריאה וכו' סים יצחק, כי הוא בבחינת חדוה דנגונא דליזאי כנ"ל.

או"ח ק"ש ה' יא – וזה בחינת עשרה מיני נגינה שבהם נאמר ספר תהלים, פי איתא בדברי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה בסימן רלו, שעקר ההתחברות על ידי נגינה בבחינת (בראשית כט) הפעם ולוה אישי אלי, הנאמר בשגולד לוי שעוסקין בשיר על הדיוכן וכו', עין שם. הינו, פי שיר ונגון בחינת תהלים על ידי זה עקר ההתחברות של כנסת ישראל עם דודה, פי עקר הרחוק חס ושלום, הוא מחמת הובוה הנ"ל. שישראל רוצים שהשם יתברך יעוררם תחלה וישיבם אליו. והוא יתברך רוצה שכנסת ישראל תתעורר תחלה, אבל על ידי אמירת תהלים, שכולל כל העשרה מיני נגינה מעילא לתתא ומתתא לעילא, בבחינת 'מזמור לרוד' 'לרוד מזמור'. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה שלפעמים אומר שירה ואחר כך שורה עליו רוח הקדש ולפעמים להפך ששורה עליו רוח הקדש ואחר כך אומר שירה, הינו כנ"ל, שמזמורי תהלים כולל משני הבחינות, מאתערוותא דלתתא קדם ומאתערוותא דלעילא קדם כנ"ל. על פן על ידי תהלים עקר ההתחברות וההתקרבות של ישראל לאביהם שבשמים, מאחר שעל ידי זה נכללין יחד שני ההתעוררות. פי תהלים מעורר לב ישראל להשתוקק להשם יתברך. וזה נחשב להתעוררות שלנו אף על פי שבאמת הכל מאתו יתברך וכו'ל. וזה בחינת תכין לבם תקשיב אָזְנֶיךָ, שהשם יתברך בעצמו מכין לבבנו להתפלל אליו. ואחר כך הוא מקשיב אָזְנֵי לשמע דבורינו באלו הם יוצאים מאתנו בעצמנו.

או"ח נשיאת כפים ה' ו' – ועקר התקשרות והתחברות אור אותיות התורה אל הספר שָׁהוּ בחינת תקון שברי לחות כנ"ל, הוא על ידי נגון וזמרה להשם יתברך שהם בחינת כל השירות והתשבחות שאומרים להשם יתברך שָׁהוּ בחינת כל ספר תהלים שישיר דוד המלך עליו השלום שכלול מכל העשרה מיני נגינה, פי עקר התחברות שני דברים הרחוקים זה מזה מאד שהם כמו שני הפכים, עקר התחברותם על ידי נגון, כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה (בסימן רלו) שָׁהוּ בחינת הפעם ולוה אישי אלי שאמרה לאה בשגולד לוי שהוא בחינת סטרא דנגונא, פי עקר החברות וההתחברות להשם יתברך מזה העולם השפל והגשמי והנמוך מאד הוא על ידי נגון וזמרה. וכמו שרואין בחוש שאפלו האדם הרחוק מאד מהשם יתברך ומנח דביטא התחיתונה על פי רב על ידי נגון נתעורר להשם יתברך ומזכיר את עצמו היכן הוא בעולם. רק בששומעין הנגון מפנננים רשעים או קלים המצויים עכשיו ביותר אָז יוכל להזיק לו ביותר כמו שכתוב במקום אחר (בסימן ג לקוטי א), אבל בששומעים נגונים וזמירות מאגשים כשרים באמת המכונים את לבם להשם יתברך או בשמננן בעצמו איזה נגון וכוננו לשמים יכולים להתעורר על ידי זה מאד להשם יתברך וכמו ששמעתי מאדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה, פי עקר החבור והדבקות מעולם הזה הגשמי להשם יתברך שהוא מרום ונשגב מאד, בפרט מי שקרא ונתרחק מאד מאביו שבשמים הוא על ידי נגון וזמרה שהוא בחינת כל השירות והתשבחות שאומרים להשם יתברך.

אהע"ז פור"ר ג' כז – פי עבודת הלוי הוא בשיר על הדיוכן, בחינת עשרה מיני נגינה, שעל ידי זה נתהפך גון ואנחה לשמחה ונתחד קול החזן בקול הישר, שהוא בחינת זיוג דקדשה שנכללת אשה באיש וכו'ל, שָׁהוּ בחינת כלי זמר שמנגיין על החתונה, וכמו שבאר רבנו זכרוננו לברכה (סימן רלו) על פסוק, "הפעם ולוה אישי אלי". שהוא סוד כלי זמר שמנגיין על החתונה, פי אמרה לאה הפעם שגולד לוי, שהוא בחינת נגינה, "עתה ולוה אישי אלי". פי עקר התחברות דקדשה של איש ואשה הוא על ידי עשרה מיני נגינה, שהם בחינת לוי כנ"ל, עין שם וכו'ל. ואשתו של קרח פגמה בזה ורצתה להפך ממש לחלק על הבהנה, להפך הלוי לכהן וכו', שעל ידי זה אינו נמתק היגון ואנחה, אדרבא, מתגבר יותר וכו'ל. ועל פן באמת גרמה מיתה משנה מאד לה ולקרח ולכל עדתו, פי נאבדו בלם על ידה.

הקדמה

השפעת הניגון על האדם היא עצומה, כי היא אור נפלא וגבוה מאורות כתר/י שיורדים מעתיק דאצילות לעולם הבריאה להחיות מתים ולעורר ישנים לתשובה/י וכידוע שרק אור גבוה מאד בכוחו לרדת נמוך כל כך, וכיון שהוא כל כך גדול אינו פונה למהלכי שכל, אלא ישר ללב, והלב נמשך אחר האור הגבוה והנפלא הזה גם בלא כוונה.

ואומר רבנו שעיקר הניגון וכלי שיר הביא לוי לעולם, אבל צ"ע עיין בראשית פרק ד' שדור שמיני לקין היה יובל בן עדה ולמך ושם פסוק כא כתוב שיובל היה אבי כל תופש כנור ועוגב. עיי"ש רבי סעדיה גאון שיובל היה מחבר כתבי נגינה. והרד"ק פירש שהיה הראשון בחכמת הניגון. ועיי"ש מלבי"ם שיובל לקח לחלקו את הנהר השני הסובב את ארץ כוש ששם הזמה והניאוף והוא היה ההתחלה אל הזמר והניגון. וכו' והגם שאח"כ שב הניגון לדבר נכבד הממציא הראשון היה להמשיך לב נשים וע"כ שמו עוגב מלשון שיר עגבים.

בהמשך מבאר רבנו שלוי הביא ניגון שמושך את הלב ועל כן בהולדתו אמרה לאה עתה ולוה אישי אלי. ולכאורה צ"ע הרי גם יובל בניגון שלו היה ממשיך לב הנשים אליו ומה חידש לוי. ואמנם שחידש שהניגון נהפך לדבר נכבד לכבוד שמים, אבל לכאורה הטבע שהניגון מושך כבר היה קודם. אבל באמת החילוק הוא עצום כי יובל חידש ענין טכני של ניגון בכלי ומשיכת הניגון היה שהושמע נמשך לנעימות הניגון.

אבל הניגון שהתחדש בהולדת לוי היה ניגון למטה שמנגן את הניגון עליון של מעלה דהיינו שיר שלם שסוגר מעגל/י, זהו ניגון בחכמה נפלאה שלימד משה רבנו את הלויים וכמבואר ברמב"ם שחמש שנים לומד לוי כדי

² עיין לק"ה ערוי תחומין ה' אות ד' ואות יג והלכות אפוטרופוס ג' אות ד' ה'

³ כמבואר בעין חיים שער יא פ"ד ושער יג פ"א.

⁴ כי זה פירוש שיר דהיינו עיגול כמבואר בשבת נא: כל בעלי שיר נמשכין בשיר, דהיינו באצעדה על הגרון, רמז לשיר. ועל כן נקרא שיר כי שלימות הניגון הוא כאדם למטה חוזר ומנגן את הקול של מעלה וסוגר את המעגל. וכמבואר בלק"ה פור"ר ג' אות כז שכהן הוא בחי' קול הישר ולוי קול החוזר והשלימות היא שהם מתחברים כי עיי"ז נעשה השיר השלם וזה בחי' איש ואשה עיי"ש.

להיות מהמשוררים על הדוכן בבית המקדש. ושיר כזה מושך את הלב לא מצד הנעימות שבו אלא מצד הקול העליון שמלוּבש בו שהוא אור נפלא וגבוה שמושך את הלב לקדושה.

וכמבואר בזהר שמות יט. שבהולדת לוי התחדש שבאה לעולם נשמה שבניה ידעו לשיר למטה כמו ששרים למעלה שירה נפלאה שמושכת את הלב לקדושה ולרביקות בו ית'. דהיינו שלא נעימות הניגון מושך את הלב אלא הקול הנפלא שהוא מאורות הכתר ששירד להאיר למטה ורוב קדושתו מושך את הלב. אמנם בתורה רכו וכן בתורה ג' מבואר שמכח הניגון הקדוש הזה יונק גם ניגון דסט"א משיכה לתאוות רעות, נמצא שבהולדת לוי גם המשיכה לצד הרע ע"י ניגון, נוסף לו עוד סיבת היניקה מכח המשיכה של הניגון הקדוש.

שם בזהר מבואר שיש שיר נפלא למעלה שירת המלאכים, ועד שנולד לוי הם לא שרו ומשנולד התחילו לשיר, אבל אין לשירה של מעלה שלימות עד שתתלבש בשירה של מטה, ולכן כשנולד לוי כיון שכבר בא לעולם מי שעתידים בניו לשיר בבית המקדש את השירה העליונה לכן כבר התחילו המלאכים לשיר. ולאה הרגישה בזה ואמר עתה ילוח אישי אלי כי נולד בעולם הניגון הקדוש שמושך את הלב בכח גדול.

בלק"ה אפוטרופוס ג' מבואר שיש קול ניגון גבוה מאד שרשו באורות הכתר שעל כן הוא מושך מאד את הלב לקדושה, וצריך לעשות לו דבור, דהיינו שאסור להתעלם ממנו אלא צריך להקשיב לו היטב ומכוחו להחזיר דבורים ומעשים של קדושה וגילוי כבוד שמים.

בלק"ה ערובי תחומין ה' אות ד' ו' אות ו' ו' אות יג מבואר שיש יחוד תמידי של חכמה ובינה שממנו יוצא קול בכל העולם שובו אלי, ואם אדם מתעורר על ידו לתשובה אזי מעורר יחוד פנימי גדול שעל ידו נשפע לו מוחין הארת אמת בחוץ יותר. ומבואר שם שהקול הזה מרגיש כל אחד בלבו אלא שמי שאסור בתאוותיו אזי מהרגשת החסרון שמעורר הקול בלבו רץ למלא חסרונו בהבלי עוה"ז ותאוותיו. ומבואר שם שהם אורות הכתר ששירדים לעולם הזה ותחילה הם שפע של בהמה, אבל מי שמתעורר לקדושה מעורר על עצמו שפע של אדם. (בתורה ג' בארנו באריכות יותר גם עפ"י האריז"ל)

נמצא שיש בעולם ניגון נפלא שהוא קול קורא ומושך אליו ית' והוא התחדש או התחזק ביותר כשנולד לוי, כי נשמתו שרשה שם/י¹ על כן בכוחו לנגן למטה את הניגון של מעלה, וכשהגלה הכח הזה בעולם התגלה כח מושך נפלא בעולם לחבר נפרדים.

אולי אפשר לומר שרבנו מבאר כאן ד' מדרגות בכח החיבור של הניגון, כי תחילה מהזוהר משמע שבלידת לוי התחדש ניגון המחבר להקב"ה. ומדברי לאה מבואר שהניגון מושך את הלב גם לאדם שמנגן אותו. ואח"כ מבאר שהניגון מחבר שני דברים וכגון חתן וכלה משמע שהניגון של אדם יכול לגרום לשנים אחרים להמשך זה לזה. ובסוף רומז שהניגון יכול גם לגרום לאדם להתחזק ברדיפת הצדיק בחינם.

עד כאן ההקדמה

תורה רל"ז [1]

עיקר הניגון והכלי שיר הביא לוי לעולם, אע"פ שחכמת הניגון כבר היתה בעולם כמבואר בבראשית ד' כא/ו¹ שיובל בן למך הוא אבי כל תופס כינור ועוגב, דהיינו שיובל בן למך ועדה דור שמיני לקין היה הראשון בעולם, באלפים שנות התוהו, שחידש חכמת המוזיקא, אלא שניגן לצורך תאוותיו ולזימה

וזה המבואר בלק"ה קריאת שמע הלכה ד' אות יא – ...וזה בחינת עשרה מיני נגינה שבהם נאמר ספר תהלים. כי אתא בדברי אדמו"ר ז"ל בסימן רל"ז שעיקר ההתחברות על ידי נגינה בבחינת (בראשית כ"ט) הפעם ילוח אישי אלי הנאמר כשנולד לוי שעוסקין בשיר על הדוכן וכו' עיינן שם. היינו כי שיר וניגון בחינת תהלים על ידי זה עיקר ההתחברות של כנסת ישראל עם דודה כי עיקר הריחוק ח"ו הוא מחמת הויכוח הנ"ל. שישאל רוצים שהשם יתברך יעוררם תחלה וישיבם אליו. והוא יתברך רוצה שכנסת ישראל תתעורר תחלה. אבל על ידי אמירת תהלים שכולל כל העשרה מיני נגינה מעילא לתתא ומתתא לעילא בבחינת מזמור לדוד לדוד מזמור. ואמרו רז"ל שלפעמים אומר שירה ואחר כך שורה עליו רוח הקדש ולפעמים להיפך ששורה עליו רוח הקדש ואחר כך אומר שירה היינו כנ"ל שמזמורי תהלים כלול משני הבחינות מאתערותא דלתתא קודם ומאתערותא דלעילא קודם כנ"ל. על כן על ידי תהלים עיקר ההתחברות וההתקרבות של ישראל לאביהם שבשמים. מאחר שעל ידי זה נכליין יחד שני ההתעוררות.

¹ עיינן לק"ה תרומות ומעשרות א' – וכן מרמז גם בן בדר"י רבנו במקום אחר (בסימן נא) שהלוי היא בחינת הממצע בין קדם הבריאה לאחרי הבריאה כמובא במאמר אמר רבי עקיבא בשתיגע לאבני שיש טהור וכו', עינן שם. ועל כן נקרא בשם לוי לשון התחברות, כמו שכתוב, הפעם ילוח אישי אלי, היינו שהיא בחינת הדבור המחבר רוח דלעילא ורוח דלתתא, כי הוא ממצע בין שניהם וכלול משניהם וכמובא בדר"י רבנו נרו יאיר (בסימן יא) שהדבור נקרא צפנתא דקאי וכו' דרישה מטי עד צית שמיא וקרסלה במיאי למטה, כי הדבור כלול מלמעלה ומלמטה, כי הוא מוציא מכח אל הפעל שזה עקר הבריאה כמו שמבאר שם:

¹ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

¹ בראשית פרק ד' פסוק כא וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אָבִי כָל תּוֹפֵס בְּנֹר וְעוּגָב: ובמפרשים שם שחידש חכמת המוזיקא לעבודה זרה ולזימה ושירי עגבים. ועיין תורה סג תנינא.

ועבודה זרה, כמבואר במפרשים¹¹. ורק בהולדת לוי בן יעקב התחדש עניין ניגון עליון וגבוה מאד מאורות הכתר המתלבש בחכמת הניגון הישן ומושך לקדושה, ניגון שעל ידו בונים את בנין מלכות הקדושה. ואעפ"כ לעומת זה מי שקשור בתאוותיו הקול הזה בעצמו גורם לו הרגשת חסרון בלב שמריץ אותו לחפש מילוי בטומאה. (כמבואר בלק"ה ע"ת ה' יז) וכמבואר בתורה רכו שניגון דקליפה יונק מכח המשיכה של הניגון הקדוש כח למשוך לתאוות ויללה ובכי על חסרונו.

בתורה זו מדבר רבנו מהצד החיובי¹² של הניגון, שהתחדש בהולדת לוי בן יעקב ולא **כמובא בזוהר (שמות ד' יט ע"א)**¹³ **שעיקר הניגון מסטרא דליוואי, וזה שאמרה לאה הפעם ילדה אישי אלי** [א¹⁴]/י¹⁵). **שהיינו שאמרה שעתה הפעם שנולד לוי שעל ידו בא בחי' הניגון וכלי שיר לעולם** כי הרגישה מיד בלידת לוי שהתחילו המלאכים של מעלה לשיר והבינה בנבואה שהולדת בנה לוי גרם לזה, כי עתידים בניו להצטרף בשיר וכלי נגינה לשירה של מעלה, שרק עי"ז יהיה לה שלימות, והשירה הזו היא קול נפלא וגבוה מאורות הכתר, על כן הוא מושך מאד את הלב לקדושה, וכל השומע אותו מיד נלווה ונמשך להקב"ה, על כן אמרה **הפעם ילדה אישי אלי** **י'בודאי**. כי כשמעה לאה שהמלאכים של מעלה התחילו לשיר את השיר העליון אמרה עתה יש לי עצה, ע"י שאצטרף לשירתם בוודאי ימשך יעקב אלי¹⁶. **כי התחברות שני דברים הוא ע"י ניגון וכלי שיר, והבן [ט"ו]/ט"ו**.

¹¹ במפרשים על החומש. ועיין גם תיקוני זהר דף קיט. – ותלד עדה את יבל, בחר דקטיל ליה בעניותא, ושלטין עליה עדה וצלה, יבל, כגונא דשמיא וארעא דאתמר בהון כי שמים בעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה, ויבל איהו אבי יושב אהל ומקנה, דכניש ממונא, ולבתר אתמר ביה לא יועיל הון, והא אתמר דשליט עליה עניותא דאיהו מות, ולית עניותא קמי קודשא בריך הוא כעניותא דאורייתא, ולית מות כאינון דעברין על פתגמי אורייתא דאתקריאו מתיים, ובגין דא אמר קרא (יחזקאל י"א) שובו וחיו, ואחי יבל היה אבי כל תופש כנור ועגב, המנגיין בכל מיני נגונים, ובר נש דחדי בהו ואשתדל בהבלי לעמא, עליה אמר קהלת (קהלת י"א) שמח בחור בילדותך וכו', ולבתר מה אמר ליה ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט, דעלייהו אמרו מארי מתניתין, זמרא בביתא חרבא בביתא, אלא ושמחתם לפני ה' אלקיכם, כגונא (דדוד) דאתמר (ביה) והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'.

¹² רק בסוף התורה נראה שרומז רמז דק גם לצד השלילי עי"ש עה"פ שרים רדפוני חנם.

¹³ **זוהר שמות דף יח** – תנא כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עלה בחפץ לפניו וברא את השמים בימינו, והארץ בשמאלו, ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה, וברא המלאכים הממונים בחסדו ביום, (נ"א לומר שירה ביום זמן החסד). וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה, ... **ותנא**, אלו האומרים שירה בלילה, אלו הם שרים על כל בעלי שיר, וכשפותחין החיים שירה, מוסיפין העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו, שמים וארץ מוסיפין כח בהאי שירה. אמר רבי נחמיה, אשרי הזוכה לדעת באותו שיר, דתניא הזוכה באותו שיר, ידע בענייני התורה והחכמה, ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה, במה שהיה ובמה שעתיד להיות, ובוה זכה שלמה לדעת. דתני רבי שמעון, דוד ע"ה ידע בוה, ותקן שירים ותושבחות הרבה, ורמז בהם העתידות לבוא, והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש, ידע בענייני התורה והחכמה, ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש. ושלמה זכה יותר באותו השיר, וידע החכמה, ואזן וחקר ותקן משלים הרבה, ועשה ספר מאותו השיר ממש, והיינו דכתיב (קהלת ב ח) עשיתי לי שרים ושרות, כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותן השירים העליונים, ואשר תחתם, והיינו דכתיב שיר של אותם שרים של מעלה, שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה, וכח וגבורה, במה שהיה ועתיד להיות, שיר שהשרים של מעלה משוררים.

ואמר רבי אלעזר, באותה שעה שנולד לוי, פתחו למעלה ואמרו מי יתנן פאח לי שנוכל לומר שיר ביחד, יונק שרי אמי לינק משפע המלכות כמו שאנו יונקים על ידי השיר, (דף יט ע"א) אמצאך בחוץ עם שעדיין לא נעשה המשכן ולא נבנה בית המקדש ואנו בחוץ, עכ"ז אשקף נהיה כאיש אחד חברים, גם לא יבנוזו לי ולא יהיה השיר שלי נבזה, כי השיר שלי נבזה עד שהלויים ישירו שיר למטה, כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה המשוררים בבית המקדש של מטה, ונתקדשו כולם שיהיו ראויים לשרת בבית המקדש ועמדו על משמרותם כמ"ש ככה תעשה ללויים במשמרותם, ונתקדשו אלה המלאכים לנזכה אלה הלויים, ונעשו חברים פאחד, ואז נעשו גם והעלמות אחר שנתקשרו העולמות זה בזה, ומלך אחד ברוך הוא שוכן עליהם, ואחר כל אלו התקונים בא שלמה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים והיינו שיר השירים ונסתם החכמה בו.

אמר רבי יהודה, למה נקראו השרים של מטה לויים פי המשוררים בבית המקדש למה נקראים לויים, ואמר הטעם הוא על שגלויים ונתקרים הם בעצמם מתחברים עם המשוררים של למעלה פאחד, וגם נקראים המשוררים לויים כי והשומע את שירת הלויים גלוה ונדבק נפשו למעלה זוכה לדביקות ה', ועל כן אמרה לאה ילדה אישי אלי שהוא לשון חיבור ודביקות. **רבי תנחום אמר** לכן קרא לו הקב"ה בשם לוי, מטעם שבכל גלוה זרע לוי עם השכינה ומפרש במשה בתורה, ואחרן ככהו, ומרבים היא ממש הבאר סוד השכינה, ובכל ירעו אחריו שהם שבת לוי והם הגלויים אל יהוה לשרתו כמ"ש בעת ההיא הבדיל ה' את שבט לוי וגו' לעמוד לפני ה' לשרתו.

¹⁴ * בראשית כט

¹⁵ **בראשית פרק כט (לד) ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילדה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי: רש"י ובעלי התוס' פירשו עפ"י מדרש שהקב"ה קרא לו לוי, אבל יש מפרשים שיעקב קרא לו לוי.**

¹⁶ בתשכט - בוודאי

¹⁷ **אע"פ שמהזוהר הנ"ל משמע שהניגון הקדוש מושך את הלב להקב"ה, רבנו לומד מכאן שגם מושך את הלב לאדם שמנגן אותו, וכן מבואר בלק"ה. עיין לק"ה מציאה ואבדה ג' אמצע אות יד – כי עיקר ההמשכה והחיבור הוא ע"י בחי' ניגון שהוא סטרא דלוי בבחי' הפעם ילדה אישי אלי כו' כ"ש אדמו"ר ז"ל במ"א. וזה בחי' מה שאומרים פסוקי דזמרה קודם התפלה כי ע"י ניגון וזמרה קוראין ומשיכין אותו ית' אליו ואח"כ יכולים להתפלל לפניו כל צרכינו וכן אר"ל לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל וכל השבחים הם בבחי' זמירות ונגונים של הלויים שעוסקים בשירות ותושבחות של דוד המע"ה שהם בחי' עשרה מיני נגינה.**

¹⁸ עיין לק"ה ק"ש ד' יא ואישות ד' מאמצע אות כו ושיות הר"ן רעג

¹⁹ **שיחות הר"ן** אות רעג – אמר: טוב להאדם להרגיל את עצמו שיוכל להחיות את עצמו עם איזה ניגון כי ניגון הוא דבר גדול וגבוה מאד מאד, ויש לו כח גדול לעורר ולהמשיך את לב האדם להשם יתברך ואפלו מי שאינו יכול לנגן, אף על פי כן בביתו ובינו לבין עצמו יוכל להחיות את עצמו באיזה ניגון כפי שיוכל לומר אותו, פי מעלת הניגון אין לשער וכבר מבאר בדברי רבנו זכרוננו לברכה, כמה תורות

בזוהר שמות יט. הנ"ל מבואר שהקב"ה ברא שירה עליונה שהמלאכים ישירו למעלה, ולא שרו אותה עד שנולד לוי, אעפ"כ לא היה לה שלימות עד שהלוויים בבית המקדש שרים אותה מלמטה, יחד עם המלאכים השרים אותה למעלה, ולכן נקראים לויים, כי נלווים לשירה של מעלה, כמבואר בזוהר שא"כ היה צריך לקרא להם נלווים אבל נקראים לווים כי לווים אחרים, דהיינו שכל השומע את שירת הלוויים היה נלווה ונדבק נפשו למעלה. ועל כן היו הלוויים מנגנים בשעה שאדם היה מקריב קרבנו/ו¹⁷ (כמבואר במאור ושמש קרח בשם ברית מנוחה/ו¹⁸) כי קרבן לא מכפר אלא עם תשובה.

ונראה לבאר עפ"י לק"ה ע"ת ה', ואפטרופוס ג' שהשירה הזו היא קול יחוד חכמה ובינה עליונים שהם קול עליון מהארות הכתר שיורד לעולמות הנמוכים להחיות מתים ולעורר ישנים לתשובה. וכמבואר בע"ח (מב ב) שרגלי עתיק יורדים ומתלבשים ברגלי מלכות דאצילות כדי להחיות מתים בעולם הבריאה ויצירה ועשיה, (עיין באריכות בתורה ג). אבל אין שלימות לשיר הזה אלא רק כשאדם למטה עושה לו דיבור דהיינו שמכוחו עושה דבר שבקדושה וכגון ניגון לכבוד שמים. וזו עבודת הלוויים בשיר שבבית המקדש. רבנו כאן לא מבאר מדוע השירה הזו מושכת את הלב, אבל בלק"ה אפטרופוס (ג') ה'ו/ו¹⁹ מבואר כיון ששרש הניגון הוא באורות גבוהים מאד של עתיק ואריך שבכתר/כ²⁰.

וזה בחי' כלי זמר שמנגנין על חתונה צ"ע לפי המבואר לעיל שהניגון כוחו גדול למשוך אל הקב"ה, או אל המנגן, ולפ"ז אם היו החתן וכלה שרים זה לזה מובן שהניגון מושכם זה לזה, אבל התזמורת והקהל ששרים להם כיצד זה מועיל לקרב את החתן וכלה זה לזה? ואע"פ שמצינו בעין זה במעשה מז' בעטלערס יום רביעי מעשה בשתי הצפרים שהיו זוג בעולם וסיפר זה שצווארו עקום, כיצד השליך להן קולות וקרבת זה לזה, שם כל צפור נמשך לקול שהושלך אליה שזה בחי' שנמשכה אל הניגון וממילא עי"ז התקרבו זה לזה כיון שהקולות הושלכו לכל אחד בכיוון של בן זוגו. אולי כיון שהניגון חודר ללב כנ"ל נפתח הלב לקבלו ואזי ממילא גם מתקבלים דברים שקשה לקבלם בזמן רגיל, כגון איש לאשה ואשה לאיש שהם הפכים מאד. וצ"ע ועיין לק"ה אישות ד' אפשר שרומז לזה במה שאמר שהשמחה היא השלום אבל מוסיף שהניגון דקדושה בעצמו שמתחבר קול המנגן התחתון עם קול הניגון העליון זה בחי' חיבור איש ואשה שמסוגל לחבר חתן וכלה עי"ש/כא :

גבוהות מענין נגון (תנה) ועין בסוף המעשה של השבעה בטעלירס שם מרמז קצת מעלת הניגון כי מבאר שם שערך רפואת הבת מלכה שגפלה חלשות הוא על ידי נגון, הינו על ידי עשרה מיני נגינה כמו שמבאר שם עין שם והבן מאד עד היכן הדברים מגיעים:

כי גם הנשמה הקדושה של כל אחד מישראל היא נקראת בת מלך כידוע והיא מנחת במקום שמנחת אצל כל אחד ואחד, עיפה ויגעה וחלושה בעוונותיה שהם העשרה מיני חצים, שזרק וירה בה המלך שתפסה כמו שמבאר שם וצריכין צדיק בעל כח גדול שיוכל לכנס לתוך כל המקומות שגפלה לשם ולהוציא ממנה כל העשרה מיני חצים, ולידע כל העשרה מיני דפיקין כדי שידע איך צריכין לרפואתה ולנגן כל העשרה מיני נגינה, כי עקר רפואתה על ידי נגון ושמחה והבן שם עוד דברים מתוך דבר והעקר להוציא משם עצות טובות לשוב להשם ותברך באמת כי 'לא המדרש הוא העקר אלא המעשה' (אבות א-ז):

¹⁷ משמע שהלויים היו שרים בקרבן חובת יחיד, ולכאורה צ"ע דלא אמרו שירה אלא בקרבן חובת ציבור כמבואר בערכין יא: ד"ה בעי רבין ובתוס' שם ד"ה עולת וכן בסוף התוס' ר"ה ל: (ועיין ערכין יא: סוף העמוד בשם ר"ל שדווקא בשעת הקרבה אבל שלא בשעת הקרבה היה להם רשות לשיר, אבל עכ"פ בקרבן חובת יחיד משמע שאין שירה). אבל עיין פרש"י תהלים קטו יג משמע שגם על קרבן יחיד אמרו שירה וכן מבואר בשו"ת חת"ס אור"ח נא ושו"ת אבני נזר אור"ח לט ג' ושו"ת מהר"ם שיק אור"ח פח.

¹⁸ מאור ושמש סוף פרשת קרח - והנה איתא בספר ברית מנוחה שבשעה שהיו מביאים קרבן לבית המקדש היה מסתכל הכהן העובד בבעל קרבן והבין מחשבתו, ואם הבין שאינו עושה תשובה כראוי עדיין אזי רמו הכהן העובד ללוים שיומרו ניגון לעורר בעל הקרבן להרהר בתשובה ואזי הלוים בשירים ובזמרים היו ממשיכים מ"ג תיקוני דיקנא עילאה ממזל העליון שהוא מזל עילאה שהוא שלושה הוי"ת של שלש עשרה מדות והם שתיים עשרה תיבות ועם המקור הוא י"ג מכילין דרחמים, והיו ממשיכים לעולם הבינה שהוא עולם התשובה ומשם נמשך תשובה לבעל הקרבן ומהרהר בתשובה. וממשיכין י"ג תיקוני דיקנא עילאה ממזל עילאה ממקור העליון שהוא נקרא אריך אנפין והיו ממשיכין המוחין עילאין שהם שמות הוי"ת והמילויין דהיינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כידוע, ועל ידי זה היה נמחל לבעל הקרבן ונעשה נושא שנוטלין ומבטלין המחשבות של העבירות, ועל השוגג לבד שהוא מעשה בלי מחשבה היה מכפר הקרבן של הבהמה, בהמה נגד מעשה בהמיות שהוא מעשה בלי מחשבה, לפי שנושא עוון כנ"ל על ידי י"ג מכילין דרחמים שנמשך על ידיהם, ואחד מהמדות הנזכרות לעיל הוא נושא עוון כידוע:

¹⁹ לק"ה אפטרופוס ג' אות ה' - כי שרש הקול, שהוא בחינת מחין, הוא ממקום גבה ועליון מאד מבחינת התנוצצות אלקות שמתנוצץ לכל אחד בדתו. כי ה' ותברך ברחמי מוצמם את עצמו בכמה צמצומים להאיר לכל אחד בדתו התנוצצות אלקות ובוה מרמז לו וקורא אותו שישמשך אחריו וזאת התנוצצות הוא בחינת קולות שאין מלמעלה לקרות את האדם שימשך אחריו ותברך וכל הקולות נמשכין משם. ועל כן יש להקול כח גדול להמשיך את האדם אליו ותברך מחמת שנמשך בשרשו ממקום גבה מבחינת התנוצצות אלקות, כי עקר התגלות אלקות הוא בחינת קול, בבחינת קול דברים אהם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול.

ועיין לק"ה ערוב תחומין ה' אות יג - וזאת הבחינה נמשך מבחינת עתיק דיקא כנ"ל, כי דיקא עתיק שהוא גבוה מאד מן הכל כידוע, הוא דיקא יכול להוריד עצמו עד למטה למטה לתקן כל המיתה והשבירה בבחינה הנ"ל, כי במקומות הנמוכים והשפלים מאד אי אפשר לירד לשם כי אם בבחינת קדושה הגבוהה מאד מאד כמבאר מזה דבר רבנו ז"ל בכמה מקומות, וכנ"ל:

²⁰ בעץ חיים שער מב פ"ב מבואר שהם רגלי עתיק היורדים עם אור התיקון הראשון מ"ג תיקוני דיקנא של אריך אנפין מאצילות לעולם הבריאה להאיר לו מלכים שמתו. כדי שלא יתבטלו.

^{כא} עיין לק"ה אישות הלכה ד אמצע אות כו - ... כי עבודת הלוי הוא בשיר על הדוכן בחינת עשרה מיני נגינה, שעל ידי זה נהפך יגון ואנחה לשמחה ונתייחד קול החוזר בקול הישר שהוא בחינת זווג דקדושה שנכללת אשה באיש וכנ"ל, שזהו בחינת כלי זמר שמנגנין על

בעת שרבנו אמר תורה זו, שהניגון סגולתו לחבר דברים, דברו אנ"ש מעניין מעות הרח"ש שמגיע לרבנו, דהיינו שתושבי העיר חייבים לתת לו מעות להחזיקו כיון שהוא רב, וענה ואמר שרח"ש זה גם ר"ת שרים רדפוני חנם. דהיינו שרחש הוא גם סיבה שלא יתנו לו המעות להחזיקו, אלא אדרבה ירדפו אותו.

וכיון שנסמך עיין זה לענין הנ"ל של קול הניגון, נראה לבאר שרחש רומז קול רחש שהוא קול חלש, שהוא קול קורא היוצא מיחוד התדיר של חו"ב, המבואר בלק"ה ע"ת ה', שהוא קול חלש בבחי' מרחוק נראה לי ה', והוא סוד הניגון המבואר בתורה ג', אור מאורות הכתר היורד מאצילות להחיות מתים בבריאה, לקרא לנפלים לשוב בתשובה. וכיון שהוא חלש, לכן תלוי בשומע, אם הוא צדיק שעושה לו דבור, אזי על ידו בא שלום וחיבור וסיבה לתמוך בצדיק, אבל כשהשומע אינו כשר, אזי מכוחו של הקול רחש דייקא, הוא יונק לעשות פירוד ורדיפת הצדיק, וזהו שרח"ש יש לו שני ר"ת, אחד לסימן שמגיע לרב חזן ושוחט תמיכה, ועוד אחרת לסימן שלהפך צריך לא לתמוך בו אלא לרדפו. וזהו שסיים רבנו את התורה הנ"ל **שרים רדפוני חנם** [כ"ב]/[כ"ג]

ר"ת רחש [כ"ב]/[כ"ג] כאומר שבי התקיים הרח"ש השני :

ומבאר מוהרנ"ת ^{כ"ו} (זה הענין הם דברי צחות שאמר על עצמו, שהיו נוהגין ליתן לו **רחש** [כ"ז] המגיע להרב. ופ"א עמדנו לפניו בעת שהי' חתונה בעיר, ואמר אז ענין הנ"ל מענין כלי זמר שמנגנין על החתונה כנ"ל. וכי כן היה דרכו בקודש, שע"פ רוב היה אומר תורה מעין מה שהיה נעשה ונדבר אז באותה העת כאשר יתבאר מזה במ"א [כ"ח]/[כ"ט]. ואז היו משיחים

לפניו מענין רחש המגיע לו. ענה ואמר בודאי מגיע לי רחש, שרים רדפוני חנם :
הביאור כנ"ל שאותו כח מושך שיש לניגון הקדוש יש לניגון הטמא, וכנ"ל שכח המושך שבניגון לא נקלט

החתונה, וכמו שאמר רבינו ז"ל (סימן רלוז) ע"פ: הפעם ילוה אישי אלי שהוא סוד כלי זמר שמנגנין על החתונה, כי אמרה לאה הפעם שנולד לוי שהוא בחינת נגינה, עתה ילוה אישי אלי, כי עיקר התחברות דקדושה של איש ואשה הוא על ידי עשרה מיני נגינה שהם בחינת לוי כנ"ל עיין שם וכנ"ל. ... כי עיקר השמחה והשלום נמשך מבחינת הכהן שהוא בחינת קול הישר שהוא שורש הכל, והכל צריכין להתקשר אליו, וזהו בחינת עבודת הלוויים בשיר לחבר הכל להשורש על ידי בחינת עשרה מיני נגינה וזהו עיקר בחינת השלום והשמחה כשכל העולמות חוזרים לשרשן, ואינם נפרדים משורש חיותם, וזה עיקר השמחה והחיים והשלום כי שם צוה ה' את הברכה חיים. כי כל חיות כל העולמות נמשך משם מבחינת כהן שהוא בחינת קול הישר שהוא שורש הכל שורש השמחה שהוא בחינת שלום, בחינת כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון וכנ"ל.

^{כ"ז} * תהלים קיט (קסא)

^{כ"ז} תהילים פרק קיט (קסא) שְׁרִים רְדֹפוּנִי חָנָם וּמְדַבְּרִיךָ וּמוֹמְדֵבְרִיךָ פָּחַד לְבִי:

מצודות דוד – (קסא) שרים וגו' – אף כי השרים רדפוני בחנם על לא חמס ובידי הלא היה לנקום נקם אבל מדברך פחד לבי ולא שלחתי בהם יד:

^{כ"ז} עיין בן יהודה שבת פו: בשם שערי ג"ע שהוא שם קדוש מועיל לזכירה ולגרש החיצונים ע"ש

^{כ"ח} **עיין בן יהודה על שבת דף פו:** – התחלת ההכנה של מתן תורה היה בר"ח, דלכ"ע בר"ח באו מדבר סיני ושמות י"ט ב' ויחן שם ישראל נגד ההר, והסוף קבלו התורה על ההר ביום שבת, הרי ההתחלה בר"ח והגמר בשבת, ונראה לי בס"ד טעם לזה על פי מה שכתב הרב מוהר"י ענתבי ז"ל בספר נאוה תהלה, שכתוב בספר שערי ג"ע דף ע"ג על פסוק ותהלים מ"ה ב' רחש לבי דבר טוב, שיש שם קדוש ונורא שמו רח"ש, והוא מגרש החיצונים, וצריך לכיון בו בסופי תורה ממוחל' טהור' קודש' בכל יום, והוא טוב ומסוגל לזכירה עיין שם, וכתב עוד מספר מקור השמות ששם רח"ש עם שם תמ"ף מסרו יעקב אבינו עליו השלום לבניו בשעת פטירתו, כדי להזכירו בעת צרה ויושעו עיין שם, וזוה מובן הטעם בקבלת התורה שהתחלתה היתה בר"ח והגמר בשבת, כי ראשי תיבות ראש חדש שבת הוא רח"ש שהוא אותיות שם הקדוש הנזכר, וישראל בקבלת התורה היו צריכים להשפעת שם הנזכר כדי לגרש החיצונים מעליהם, וגם כדי שיהיה להם זכירה גדולה בתורה.

^{כ"ח} כל ענין הרחש ומה שבסוגריו הוסיף מוהרנ"ת בתקפא וצ"ע שפתח סוגריו ולא טגר אותם ונראה שצריך לטגרם בסוף המאמר.

^{כ"ח} רח"ש ר"ת רב חזן שוחט שמנהג קהילות ישראל להחזיקם

^{כ"ח} עיין שיחות הר"ן קנא וח"ב תיג וימי מוהרנ"ת ח"א אות ה', ואת כו (ד"ה אח"כ בסעתי לטאהלוב), ואת לט (ד"ה בתוך כך הלכתי), ואת ב' ויעד

^{כ"ט} **חיי מוהר"ן** אות תיג – ובקאמת גם כל הדבורים שדבר מקדם בעסקי העולם היו גם כן כלם תורה, כאשר שמעתי מפיו הקדוש שכל שיחתו היא כלה תורה. רק שבתחלה לא זכינו להבין בפשיטות העבודה והתורה היוצאת מדבוריו הקדושים, ואחר כך יצאנו מענין לענין עד שתמיד נתגלגל מתוכם שיחה הנוגעת לעבודתו ותבונה בפשיטות. והעקר היה להכניס אמונה בעולם כנ"ל. אשרי אנשיו העומדים לפניו לשמע חכמתו ותמימותו, כי בכל דבור ודבור ובכל תנועה ותנועה מדבוריו ותנועותיו הקדושים והטהורים והנוראים מאד, היה כלול בכל אהד ואהד חכמה נפלאה ועמקה, ותמימות גמור בתכלית הפשיטות באמת. בי תמימות וחכמה אמתית כלו חד כמובן למשביל באמת:

ימי מוהרנ"ת – ח"א אות ה' – ומי שלא היה אז איך נתגלה התורה הזאת מדבור הנ"ל אי אפשר לצייר לו הענין ומי שהיה אז ראה בעיניו גדלת הבורא ותבונה וגדלת התורה וגדלת הצדיקים אמתיים איך כל שיחתם ותנועותם תורה גבוה שראינו בעינינו שדבור בעלמא שקורין ווערטיל שאמר על המנעל שלי היה כלול בו תורה גבוה ונסתרה בזאת שכלול בה כל סוד פונות המילה ויותר מזה, כאשר אמר בעצמו ובקאמת גם התורה הנוראה שגלה אחר כך על זה, גם כן אין מי ששיגי אותה היטב כי היא גבוה מאד דרכו בפרט שזאת התורה לא בארה היטב רק ברמז בעלמא כמבאר למען שם וכל ימי חיי הקדושים היינו רגילים תמיד לומר, אשרי עבדיך ואשרי אנשיו העומדים לפניך השומעים את חכמתך, אשרינו שזכינו לזה, זה חלקנו מכל עמלנו:

במהלכי שכל אלא פועל ישר בלב. כיון שהוא אור גבוה מאוד מאורות הכתר, אין כלים למח לקבלו, אלא רק הרגשת הלב, והכלל ככל שהאור בא מגבוה יותר, כך כוחו לרדת נמוך יותר, ועל כן נכנס בעומק הלב ומשתלט על מדות וכמו מכריח את האדם לקבלו. ומבואר בתורה ג' שמוציא שם רע הוא מנגן רשע והניגון שלו מוזיק מאד, כי כוחו עצום ונורא להתקבל בלב כנ"ל ומאמר רבותינו ז"ל ברית כרותה ללשון הרע שיתקבל (עיין אלשיך קהלת ז' כא/י^ל). וזו הצלחת כל המחלוקות, שדבור אחד של לשון הרע יכול להבעיר אש מחלוקת גם על צדיקים נוראים כרבנו הקדוש, וכך הרח"ש נהפך לשרים רדפוני חינם. חינם דייקא דהיינו בלא שיש בצדיק איזה שמץ ממה שבודים עליו, להבדיל מסתם אדם שמבואר במועד קטן יח: אין אדם נחשד אא"כ עשאו וכו' ואם לא כולו מקצתו וכו'. אבל בצדיק אינו כן אלא בחינם ממש כנ"ל. וכמבואר בבעש"ט עה"ת פרשת קרח אות ה. כגון דא צריך לאודע לחברים העוסקים ביחודו של עולם, אף על פי שאמרו בגמרא (מועד קטן י"ח:) אין אדם נחשד וכו', זהו כשהוא שלא מחמת אויבים ושונאים, אבל אויבים דאפקו לקלא, לית ביה מששא, אף בדבר שלא הרהר בשום גלגול, הרשעים יקטרגו על צדיק ויאמרו, כמו שעשו לרבינו אלוקי קדוש מורנו ורבינו אור שבעת הימים הבעש"ט ותלמידו רבינו דוב בער וכיוצא:

עד כאן ביאור חברותא לתורה רלז

^ל פירוש האלשיך ז"ל – דברים טובים על קהלת – פרק ז פסוק כא – הלא אמרתי כי חכמת התורה היא תיקון לכל מצות ה'. והלא גם כי לרוב מצות ה' אשר לא תעשנה תועיל, הנה ללשון הרע לא תועיל כנודע מאמר רז"ל כי ברית כרותה ללשון הרע שיתקבל, כי מי לנו גדול מדוד וברוב חכמתו לא עצר כח לבלתי קבלו מציבא (שמואל ב טז ג-ד). על כן אמר גם לכל הדברים אשר ידברו על החכמה שאמרתי ימשך שאל תתן לבך. והוא, כי תשית לב אל שתי מצות, הלא המה לפני עור לא תתן מכשול ואהבת לרעך כמוך, כי לבל תעבור שתי עבירות אלו שהם בכלל חכמת התורה תשמר לבלתי קבל לשון הרע. והוא כי אם תקבל ותכעוס על מי שעליו אמרו לך לשון הרע, אין צריך לומר שיקללך אפילו אם יהיה אנוש כערכך, כי אם גם יהיה עבדך יקללך ואשמת כי תעבור על לפני עור לא תתן מכשול, שתעבירנו על לא תקלל חרש ונשיא בעמך לא תאור, וזהו אשר לא תשמע את עבדך מקללך. והוא הענין עצמו שקרה לדוד בקבלו מציבא שקללו מפיבושת בפניו, כמו שאמרו ז"ל (שבת נו ב) שאמר גם את הכל יקח אחרי אשר הביאך ה' בשלום, שאמר הלואי לא הביאך בשלום, כאשר הכריחו כן בגמרא. וזהו אם שקר הוא הלשון הרע. (כב) ואם אמת היה הדבר תשמר לבלתי כעוס ולקבל, על כי פעמים רבות ידע לבך כי גם אתה קללת אחרים, והוא ואהבת לרעך כמוך, כי כאשר קללת אחרים והיית חפץ שימחול לך כן מחול אתה גם כן:

